

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 29. velikega travna 1868.

List 22.

CVETLIČNIK.

Zadnji majnik.

Svitlo solnce že zahaja
V božjo milost za goró,
Serce žalna čut obdaja,
Ko pomislim, da slovó
Mi je vzeti od Kraljice
Milostljive majeve;
Ki daril sem Ji cvetlice,
Majnikove venčike.

Kaj, Marija! čem zročiti
Danes zadnjič Ti v spomin,
S čim hvaležnost naznaniti
Za dobrote — revni sin? —
Dam, glej, venček Ti zvestobe,
Stanovitnosti še v dar;
Vari, Mati, ga vse zlobe,
Tebi naj cvetě vsigdar!

Le še eno prošnjo, Mila!
Naj pred Tabo zreči smém;
Ak bi volja Božja bila,
Da že letos v večnost grém, —
In v prihodnjem cvetnem maji
Mene tukaj več ne bo:
Sprosi, Mati mi naj slaji!
Tamkaj milostno sodbo! —

Radoslav.

Prošnja k Marii.

O mati Marija, Devica prebлага!
Se k tebi zatečem, se tebi zročim;
V nevarnosti roka mi tvoja pomaga,
Pri tebi v britkostih pomoč zadobim,
Ko satan poskuša me v greh napeljati,
In zlobe peklenške obdaja me noč;
Zdihujem in prosim Te, usmiljena Mati,
O bodi v skušnjavah mi varna pomoč!

Če grenke nesreče, skerbí in težave
Obdajajo mene, duha mi moré;
Podaj mi, Marija, z nebeške višave
V pomoč predobrotne ti svoje roké!
Če vera mi peša in upanje gine,
Ljubezen se zgublja iz moj'ga sercá,
Naj tvoja gorečnost mi dušo prešine,
Da Tebe posnemam in ljubim Bogá!

Naj v Božji ljubezni tečejo mi dnevi,
Sercé naj gredica bo lepíh cvetic,
In zgled za življenje Adamovi reví
Mi angelska bodi Kraljica devic.
Dobrotna — me vódi po stezi svetosti,
Pregrehi ne daj mi lepote kalit';
Pomagaj mi hitro do verha kreposti,
Da pridem v nebesa Te, Mati, slavit! M. Rant.

Šmarnica.

O Marija varuj nas.

Venec Ti pletemo, Mati!
V cvetje stav'mo tron Tvoj zlati,
O cvetlica vsíh cvetic!
Le med nam' Marija ostani,
Nam ljubezen svojo ohrani,
In nas varuj vsíh krivic.

Ti mogočna si terdnjava,
Tvoja križasta zastava
K slavní zmagi nas peljá;
K Tebi vsi zato hitimo,
Tvoj'mu varstvu se zročimo,
O Marija venčana!

Ti si tista lil'ja bela,
Ki prežlahtno si cvetela
Zasajena v božji vert;
Tebe rosa je kropila
Z neba, da si sad rodila,
Ki zaterl je grozno smert.

Ti si vir, iz kter'ga 'zhaja
Voda čista svet'ga raja, —
Potok božje milosti;
Ti si vsmiljenje dobila,
Si ga zemlji podelila,
Da se v čednost prerodi.

Salomónov tempelj dragi
V lepotičji, v svetlem blagi
Daleč je slovel okrog;
Lepši Ti, Marija Mati!
Se svetliš v čistem zlati, —
Dal ti luč je živi Bog.

Ti nam varno si bregovje,
Kjer ne dviga se skalovje
Ostro 'z silnega morjá;
Kdor prot' Tebi jadra, Mati!
Ni pogube se mu bati,
Zanesljivo on veslá.

Sej Ti, venčana Devica!
Vrat nebeških si lastnica,
Ti odpirati jih znaš; —
Ko nam ura bo odbila
Pros'mo Te, o Mati mila!
Vsmiljenje da z nami imaš.

Kdor se Teb' je priporočil,
Tvoj'mu varstvu se izročil,
Vslíšala njegov si glas;
Torej k Tebi vsi hitimo,
Tvoji brambi se zročimo;
O Marija varuj nas!

M. Končnik.

Šmarnica Marija.

V praznji obleki se mati narava
Majnika mesca živó veselí,
Kinča se s cvetjem, prijetna vonjava
Z vetričem lahnim v višave puhti.

Zemlja vesel' se, ne bodi otožna!
Kličí k češenju številni svoj rod;
Pisano obleci se, bodi vsa rožna:
Hčere naj perve obhaja se god.

Lepše cvetice še nisi rodila,
Lil'je tak bele ni vid'la spomlad,
Kot je cvetica Marija ti bila, —
Z roso nebeško obdarjeni sad.

Kakor čez Libana solnčne gošave
Cedra mogočno se dviga v oblak,
Tako Marija vse dušne višave
Zmaga, — v kreposti ni nihče enak.

Berhka lepota je vitka cipresa,
Ki na Siónu med zvezde kipí;
Roža Marija pa kinča nebesa,
Biser v Očetovi kroni žari.

Palma visoka Marija je Mati,
Dela na Kadiškem travniku čast;
Roža cveteča na Jerihe trati, —
Solnce napaja nebeško ji rast . .

Ti si platána na vertu blagrena,
Ktero kropil je sam božji vertnar;
Ti si oliva terdó zasajena,
Ki te končati ni mogel vihar.

S Tebe, Marija, nebeške dišave
Slajše ko balzam in cinam duhté;
Šíri Tvoj duh se čez hribe, planjave,
Cvėtice dviške se s Tebe pojé.

Slava cvetlici Mariji, o slava!
Ktero povzdignil tako je Gospod;
Čast naj prepeva Ji cela narava,
Slava! Ji kliči ti Evin ves rod!

M. Končnik.

Prigodba v povikšanje slave sv. Alfonsa Marije Ligvorijana.

V „Apologistu“, naj boljšem torinskem časniku, se bere tole pismo do škofa v Aosti:

V Courmayer-u, 5. mal. serp. 1767. — Visokočast. škof! Kmalo po mojem prihodu v Courmayer so mi ljudje pripovedovali dogodbo, ktere si sicer ne upam imenovati čudež, vendar se mi zdi tehtna dovolj, da jo Vam naznamim. Kar mislim govoriti o tej dogodbi, je vse nasledek skerbne preiskovanja.

Ne daleč od farne cerkve Courmayer-ske (kurmajerske) stoji hiša nekega Petra Aleksija Henri-ja, kjer se je ta dogodba spolnila. 30. rožnika grem tje spremljan od duhovnika Jordaney-a, Karola Roze aostanskega in g. Aleksija Cossen-a, sina Serafinovega magistratnega svetovalca v Courmayer-u. Dobili smo doma Petra Aleksija Henri-ja, njegovo ženo Moniko, rojeno Petigas, in brata Petra Aleksija, Mihaela Jožefa Henri-ja, vse priče te resnične dogodbe in družih okolišin. Moniki, s katero smo najpred govorili, povém namen našega prihoda in jo poprosim, da bi nam razložila prav natanko dogodbo in druge okolišine, ker se v Courmayer-u že toliko govori o tem.

Zdaj nam začne tako-le pripovedovati: „Bilo je jutro prvega rožnika, ko sta šla moj sin Peter Aleksij in moj stričnik Dionizij v cerkev, da bi se spovedala in tako vredno pripravila za prvo sv. obhajilo. Moj sin, domú pridši, reče: Mati, g. fajmošter so mi veleli, da naj protestanške bukve, ktere imamo pri hiši, sežgem ali pa k njim prinesem. „Sej nimamo nobenih protestantovskih bukev,“ mu odgovorim. — „Mati, imamo ene imamo,“ reče sin; „tisti mož, ki nosi okoli protestantovske bukve, mi je dal ene.“ — Rečem mu, da naj jih meni prinese, in koj jih prebirati začnem; in res kmalo najdem nekaj prav napačnega. Bilo je namreč zapisano, da nam ni treba moliti za mertve, ker Kristus je zadostil za grehe vseh ljudi. Koj rečem sinu: Le hitro s to knjigo v ogenj, mora se sežgati. To je slišal tudi moj stričnik Dionizij, ki je bil ravno pričujoč in pristavi, da ima tudi on tako knjigo. Hitro poletim domu po-njo, pravi, da potem obe skupaj sežgemo.

Ravno smo kosili in na ognjišu je še gorelo. Moj mož, brat in jaz smo bili v kuhinji, kar prisopiha moj stričnik s svojo protestantovsko knjigo in jo verže koj v ogenj. V hipu je bila pepel. (Knjigi ste bili vezani v papirji.) Zdaj zažene še moj sin svojo v ogenj, in zgorela je ravno tako hitro. Komaj je bila knjiga zgorela, pravi sin: Mati, v ognji je podobica, ktera ne zgori. Jaz mu velim: če je tako, jo pa vzemi iz ognja. Sin stori tako in jo nam podá; na prvi hip spoznamo, da je podoba sv. Alfonsa Marije Ligvorijana in da je čisto nepoškodvana. — Poprašujemo se, od kod je ta podoba; pa nihče ni imel take podobe, še manj pa, da bi jo kdo v bukve djal. Podoba svetnika je majhna, brez lišpa in že precej stara; nima pa nobene sledi, po kateri bi mogel soditi, da je bila že v ognji. Zadej je majhna lisa, in to je znamenje, da je bila s perstom prijeta.

Dalje vprašam mater, kaj misli o tej reči; in odgovori, da ima to vse za nekaj čeznatornega. Vprašam tudi očeta, in odgovori mi ravno tako s pristavkom, da se je vse tako godilo in da ni vedil, kaj bi bil rekel. Potem pravi zopet Monika: mojega moža je to tako presunilo, da od tega dne ne gre nikdar več v protestantovsko molitnico.

Rad bi bil vidil zdaj še mladenčca; ali mati mi pové, da Peter Aleksij na polji krave pase in da pride še le zvečer domú. Dionizij pa je pasel ovce na gori Dizuan Orzet. „Kaj pa ta dva mislita o tej dogodbi?“ prašam mater dalje, in ta mi odgovori: Moj sin pravi, da je ta dogodba gotovo čudež; Zofija, Dionizijeva mati, ki je med tem zraven prišla, pravi: in moj mi je vso dogodbo natanko razložil in pristavil: „Glejte, koliko veljave imajo protestantovske bukve; dobrotljivi Bog nam je pokazal to očitno.“

Zopet poprašam Moniko: Ali ste dogodbo že zelo razglasili? Ali samo otroci govoré o njej? „Ko bi bili samo otroci,“ odgovori mi, „ne zinila bi Vam besedice od tega; in tudi tako govorim o tem le s takimi, ki me vprašajo in o tem več vediti hočejo; dobro pa vém, da jih je veliko, ki se norčujejo s tem.“

Zdaj se namenim oditi in rečem: Jaz bom vse, kar sem slišal, naznanil visokočastitemu škofu, in ako bi se primerilo, da bi se ta reč preiskovala, ali hočete biti priče? Na to mi odgovori Monika: „Vse, kar smo Vam povedali, hočemo poterditi tudi s prisego.“

Drugi dan pride k meni Peter Aleksij, deček pri dvanajstih letih; ta je odkritoserčen, pové kar na ravnost svoje misli, govori sicer z nekakim strahom, pa vendar s popolnim prepričanjem o tej dogodbi. Poterdil mi je vse, kar sem od njegovih staršev zvedil. — Edvard Berad, kanonik.

Zakaj neki sv. Oče Pij IX ne popusté svojih dežel ter svojega posvelnega posestva?

(Dalje.)

Tretji odgovor.

Pij IX se ne morejo odpovedati svoji posvetni oblasti, ker jih ni nihče pooblastil, podariti ali prostovoljno prepustiti ali poprodati posestva, ktera imajo le oskerbovati. Dediščina Petrova, papeževa država, je cerkvena vlast, ne pa posameznih papežev. Začasni papež ima dolžnost, cerkvene dežele vladati, potem pa vse kakor jih je dobil nasledniku prepustiti. Kadar pride Piju zadnja ura, bode cerkev tirjala od njih svoja posestva neizkračena, da jih izroči zopet nasledniku v varstvo in vlast, raznim cerkvenim potrebam na korist.

Kako bi toraj mogel Pij prepustiti, kar ni njegovega?

Da so pa cerkvene dežele v resnici cerkveno premoženje, kaže že imenovanje in nihče ne more dvomiti nad tem, kdor se je učil vsaj abc iz občne zgodovine. Nobena sedanjih držav se ne more ponašati s tako starostjo, kakor cerkvena država. Nobena versta sledečih si vladarjev ni tako dolga, kakor terdno zvarjena veriga samooblastnih papežev. Ni ga bilo pa tudi menda nikdar človeka zdrave pameti, ki bi bil dvomil nad postavnostjo cerkvene države. Od kedaj ima toraj cerkev svoja posestva? — Odkar je bil cesar Konstantin Véliki, po mnogih kervavih bojih s kristjanom sovražnimi rimskimi vladarji, ustavil grozovito preganjanje kristjanov, dobivali so papeži od pobožnih kristjanov zmiraj več in več premoženja v dar, da bi ložje in prostje oskerbovali cerkveno vladanje.

Naslednji rimski cesarji, večidel mehkužni lahkoživčeki, so imeli svoj sedež v Carigradu, kamor so ga bili prestavili o času Konstantina Vélikega. Pobirali so sicer pridno davke od svojih talijanskih podložnih, manj goreči pa so bili za brambo svojih državljanov proti divjim napadom sirovih derhal, ktere so tisti čas vrele iz severo-vzhodnih dežel proti srečni Italiji. Že tisti čas so papeži veliko premogli, ne toliko s svojo vnanjo močjo, kolikor z osebno veljavnostjo in mogočnostjo svoje visoke službe. Zavoljo že omenjene nemarnosti

vzhodnje-rimskih cesarjev se je večkrat zgodilo, da je papež bil edini branitelj ne le Rimljanom, nego tudi drugim talijanskim, od derečih, roparskih narodov napadenim ljudstvom. Zato se je pa tudi ljudstvo vselej z velikim zaupom obračalo do papežev, kadar mu je pretila kaka taka nevarnost. Kaj je bilo toraj bolj naravno, kakor da je ljudstvo gledalo storiti svojega branitelja vedno bogatejšega in mogočnejega, da je bila bramba izdatneja — in da je spoznalo kmalo papeža tudi za svojega posvetnega gospoda in ga čislalo kot svojega zvestega varha in ljubljenega očeta? Tako se zgodi, da so bili papeži konec 6. stoletja že naj mogočnejši posestniki na Talijanskem. Ne le po vsem polotoku, ampak tudi po Siciliji, Sardiniji in Korziki so bile njih posestva, ki so jih bili podarili pobožni kristjanje Petrovemu stolu za stroške pri cerkvenem vladanju in za druge blage namene. —

Ko se je bil vzhodnje-rimski cesar Lev polastil bogatega cerkvenega posestva v Siciliji in v doljni Italiji, je bil podaril Ljudgor (Luitprant) kralj longobarski rimski cerkvi južno Toškano, in Pipin kralj francoski, dežele: Emilijo Flaminjo, Pentapolis, ktere je bil ravno rešil pred roparskim napadom sirovih narodov. In zgodilo se je to po vsi pravici. Kajti vzhodnje-rimski cesarji so se odpovedali svoji vladarski pravici v teh deželah s tim, da niso svojih podložnih varovali proti sovražnim derhalim, akoravno so jih le-ti prosili večkrat pomoči. Vsak vladar, kateri svojim podložnim pomoč odreče, zgubi pri njih naravno vladarske pravice. Večkrat že so bili odrekli vzhodnje-rimski cesarji potrebno ter zaželeno pomoč papežu in rimskemu ljudstvu; v času velike zadrege in nevarnosti v novi s potepenim pismom odpravljeni od domačega vladarja se obernejo do francoskega kralja Pipina. Kmalopride z veliko vojsko, zadervi ljute sovražnike, rešene dežele pa podeli rimski cerkvi. Pipinov sin, Karol Veliki, potrdi darovanje svojega pobožnega očeta ter dodá še druge dežele, pridobljene na ravno tako pravičen način. Tako je narastla cerkvena država. —

Karol Veliki se je bil dal kronati za zahodnje-rimskega cesarja in pri tej priložnosti je bil tudi izvoljen za višega branitelja sv. cerkvi. Bile so potem takem cerkvene pokrajine pod cesarjevim varstvom in višim gospostvom. Po smrti Karolovi leta 814 so imeli papeži pod njegovimi slabotnimi nasledniki marsikaj preterpeti, cerkvena posestva so bile po zvijači in slepariji vedno borečih se političkih strank razkosane in razdrobljene. Zdaj pa pošlje Bog svoji zatirani cerkvi novega rešitelja: Oton Veliki ponovi zahodnje-rimsko cesarstvo ter postane branivec papežem proti rogovilstvu talijanskih plemenitašev. Oton III podari l. 999 papežu teh le osem grofij: Pesaro, Fano, Sinigalijo, Jakin, Fossombrono, Kalji, Ezi pa Osimo. Sto lét kasneje so bili papeži fevdni gospodje čez doljno Italijo, in dobivali so davščino. Vendar pa so vedni boji med političkimi strankami še zmiraj spodjedali papežem posvetno vlado; ko pa pride krepki Inocencij III (1198—1216) na prestol, je imela cerkev kmalo svojo stalno državo in posest. Pred Inocencijem so dobivali papeži zdaj iz manj zdaj iz več dežel in pokrajin le davščino in prihodke; Inocencij pa vstanovi paževno deželsko vladarstvo ter določi na tanko cerkveno posvetno oblast. Friderik II je bil ugrabil veliko papeževih posestev, po njegovi smrti pa jih je cerkev počasi zopet pridobila. Marsiktera zguba je zadela dediščino Petrovo tudi v razserdenih gvelfskih in gibelinskih razpertijah, še več, prišlo je bilo tako daleč, da papeževa veljava v posvetnih rečeh je bila le samo ime časti in veličastva čez več samostojnih deržavic, mestnih republik in plemenitaških posestev. —

Rudolf Habsburški pa potrdi l. 1274 papežu Gre-

gorju X neprikrajsano posestvo vseh cerkvenih dežel. Ko pa pride francoska rodovina Anžu na Sicilijski prestol, je bilo tudi papeštvo skoraj popolnoma zapadlo francoskemu vpljivu, tako da je nekaj časa bolj Karol Anžú sukal kermilo v cerkveni državi, kakor tačasni papeži. Ljudstvo je začelo papežem — bivšim zaporedoma francoskega rodú — manj vdano biti, in oni sami so se čutili tujce v Rimu; preselijo se toraj na Francosko v Avinijon, ter izročijo vladanje cerkvene države v posvetne roke. Po raznih sleparijah in deržavljanskih zvijačah je bila cerkvena država zopet razdrobljena med nepostavne samosilnike. Poslednjič pride iz Avinijona kardinal Albornoz (1353—1368) — sloveč deržavnik in vojskovodja — ter reši cerkvene pokrajine in mesta iz rok nasilniu grajšakov. Kmalopotem se je bilo začelo nesrečno razkolništvo (šizma), kterežalostni nasledki se tudi niso ognili papeževim posvetnim oblastim. Ko so bile razpertije prestale in je bil zopet v zedinjenji izvoljen Martin V (1418) za papeža, je bil Rim in Benevent v neapolitanski oblasti, Bolonja je bila republika, Umbrija in druge pokrajine pa v rokah raznih samosilnih glavarčkov. Nekatere pokrajine so bile pridobljene, druge pa ostanejo v oblasti raznih plemenitaških rodovin. Papež Julij II pridobi zopet vse imenitniše dežele ter postane tako za Inocencijem III in kardinalom Albornozom cerkveni državi tretji rešitelj. Leon X nadaljuje in dokonča Julijevo početje. —

Do 15. stoletja so bile tudi cerkvene dežele, kakor je bila v srednjem veku sploh navada, le bolj rahlo združene in zvezane. Proti koncu 15. stoletja pa so se, kakor v drugih, tako tudi v cerkveni državi, vezi med posameznimi deželami terdneje zategnile. V celoto zvezane pokrajine so si bile vedno bolj in bolj enake po postavah, po vladanji, dokler ne dosežejo popolne enoličnosti v vsih zunanostih; papeži zadobijo neomejivnomonarhično oblast čez celoto. —

Papež Pij V prepové „nepotizem“ ter se zagrozi s kaznijo izobčenja, ko bi se kateri naslednikov prederznil kacega sorodnika obdariti s katero si bodi cerkveno posestjo. Tudi je razumelo več papežev zaporedoma deržavno kermilo krepko sukati. Vse to je pripomoglo, da je bila konci 16. stoletja papežem podložna vsa cerkvena država. Leta 1596 je bila Ferara, leta 1631 vojvodina Urbino združena s cerkveno državo. Kar se je godilo na koncu pretečenega in od kraja sedanjega stoletja s cerkveno državo in z njenima velikima vladarjema Pijem VI in Pijem VII, vejo ti še starčeki povedati iz lastne skušnje. Pija VII so tirali v samotni grad, v divje hribovje, ker se ni hotel odpovedati posvetnemu posestvu sv. Petra in prostemu cerkvenemu vladanju. Zapuščeni starček ni rabil družega orožja proti prevzetnemu Korzarju, razun svoje višje pastirske oblasti in pobožne molitve. Vemo sicer, da je Napoleon zaničljivo govoril, „ali misli papež, da bodo mojim muškatiřjem puške iz rok padale vsled njegovega prekletstva;“ — vemo pa tudi, da so na Ruskem puške v resnici iz rok popadale ne le „muškatiřjem“, marveč tudi njegovim „fisiliřjem.“ Pij pa se je vernil v svojo državo in zadobil je zopet vse vladarske pravice, ali drug Pij — bivši hraber vojščak v vojski prešnjega — mogel je ponoviti prekletstvo proti deržovitemu korzanskemu rodú in njegovim skutnikom, kajti vnovič so oropali Petrovo skalo, in katoliško-keršanski svet si je svést nastopnega maščevalnega dneva. Proti pravičnosti in postavnosti cerkvene deržave se ne dá ugovarjati, in ni ga ne imena ne postavnega vzroka, s katerim bi se dalo opravičiti plenjenje deržnih derhal. Kar Pij IX vlada, je cerkveno posestvo že nad tisuč let staro. Sicer so ji ga že večkrat pristrigili in iztergali; ali vselej je tudi zadela pravična kazen deržno roko, segajočo pa Petrovi dediščini,

in še vselej je postavno-prava posestnica slavno zmagala v boju za svoje pravice. In ako premislimo zgodovino cerkvene države, moramo spoznati, da je poleg cerkvenega obstanka skozi 1800 let čudež tudi to, da je cerkev ohranila svojo svetno posest pri vseh mogočih nezgodah do sedanjega časa. Zato se tudi Pij IX ne morejo drugač pogajati s svojimi nasprotniki, kakor pod pogojem, da cerkvi povernejo, kar so ji odtergali siloma. Kajti, ako so Pij V tolikanj skerbili za celoto cerkvene posesti, da so se zagrozili s prekletstvom celotnemu, ki bi le svetoval k fevdni podelitvi tudi najmanjše cerkvene posesti; kako bi bilo mogoče Piju IX poterditi ropanje tistih posestev, ali kako bi mogli še ostale kraje prepustiti? Posvetni vladarji naj se odpovejo, če hočejo, z vso svojo rodovino prestolu, ali pa le posameznim oddelkom svoje države; papež pa tega ne morejo, ker nimajo naslednikov iz lastne rodovine; tudi ne smejo, ker o smrti morajo položiti deželno vladarstvo zopet cerkvi v naročje. Vsako katoliško ljudstvo, vsak posamezen katoličan ima pravico do cerkvene države.

Te dežele niso nič manj vlast in posest španjolskih, francoskih, belgijskih, avstrijskih, pa nemških katoličanov, kakor talijanskih. Puntarija je toraj, ropanje pa tolovajstvo je, ako Talijani nam drugim posestne pravice spodjedajo in lastino vseh sebi samim prilastujejo.

(Dalje nasl.)

Bogokletstvo.

(Konec.)

Iz Krašnje.

V zadnjem času bilo je veliko krika zaradi konkordata in že se misli, da je ta cerkvena pogodba toliko ko odpravljena in zaveržena. V pogodbi tej bila je govorica tudi o zakonu. Pravo tedaj o tej reči zvediti, to reč od cerkvene strani, kakor je v resnici, razumeti in vzeti, kaj je storiti? Ali ne, kakor smo ravno zgoraj vidili, kar naravnost pri cerkvi podučjenja in pojasnjenja iskati? Naša mati kat. cerkev je od Gospoda postavljena učiteljica in razlagovavka keršanskih resnic. Kdor bo pa to storil, in pri cerkvi iskal podučjenja, zvedil bo, da je bil konkordat le v duhovni prid vernim, da je zakon eden sedmerih zakramentov, da gre toraj v okrožje cerkveno, in da je bistvena pravica cerkve, oviravne in razvezne zakonske zadržke odločevati; zvedil bo, da cerkev med vernimi edino le zakon ko zakrament spoznati zamore ko pravo zavezo zakonsko, in da mora po vsem svojem bistvu vsako drugo zavezo med moškim in žensko ko necerkveno naravnost odvracati; soznanil se bo z duhom cerkve ter vidil, da cerkev v bistvenih rečeh odjenjati ne more in ne sme, pa razvidil bo tudi, da je le ta zares verin otrok in v pravi zvezi s cerkevjo ko duhovno materjo, kateri ne ravná kakor zapravljivi sin v znani naši priliki, ampak kateri cerkev spoštuje, časti in ji v verskih in cerkvenih rečeh popolnoma zaupa in vso pokoršino skazuje. „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor pa vas zaničuje, mene zaničuje.“

Je li pa temu takó, je cerkev o zadevi njenega začetka, voditeljstva in varstva, pod katerim biva res sveta, božja naprava, je ona v verskih in nravnih rečeh nezmotljiva, je ona duhovna mati, katero vsak verni, ako hoče živ ud in dober otrok cerkve biti, poslušati in ubogati mora; ravna cerkev vse in zmeraj le v Božjem imenu in po posebnem božjem pooblastenju, in je tudi v konkordatu zahtevala edino le posvečevanje vernih in se v zadevi zakona bistvenih svojih pravic derži: kake podobe je po tem zasmehovanje, psovanje in zaničevanje konkordata, in z njim vred škofov in celo še

papeža, in tako vse učivne cerkve? Kaki duh je vodil dunajsko „Prešo“, ko je izustila: Ako bo nam Rim v zadevi konkordata z „non possumus“ zaklical, odgovorili mu bomo z glasnim zasmehovavnim krohotom? Ni li to zasmehovanje Njega, kateri je Petru ključé izročil, toraj zasmehovanje samega Boga? In tako zasmehovanje in zaničevanje kaj je družega ko bogokletstvo? Ktero pot tedaj hodijo oni, ki s takimi derže?

Zapravljivec v naši priliki „nespamet“ je zasmehoval lastno svojo mater in se zato pregrešil zelo zoper četrto zapoved; oni pa, ki verni biti hočejo, in s „Prešo“ in nasprotniki cerkve eno pot hodijo ter cerkvene pravice ustmeno in pismeno napadajo in psujejo, psujejo in napadajo mater katoliško cerkev, z njo pa Kristusa ustanovitelja samega, in se zato še vse huje pregreše. „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ — Judje so še pod križem Gospoda zasmehovali in kleli, tudi ti tako imenovani verni delajo ravno takó in so pravi posnemavci bogokletnežev judov pod križem.

Govor gospoda profesorja Greuterja ob splošnji obravnavi medverske postave.

(Dalje.)

(Poslovenil L. Pintar.)

Meni je dobro znano, kaj je vzrok naših preprirov in bojev. Tega je kriv tisti nauk, kteremu navadno svobodušnost ali novošegni liberalizem pravimo. Ta nauk je zalezal že v vse kota očitnega življenja in zato se ni treba čuditi, če že tudi terka na cerkvene vrata.

Kaj pa je to novošegni liberalizem? Prostost posameznega človeka, to je liberalizem. Prostost posameznega človeka, to je tista beseda, ktera je z debelimi čerkami pisana na banderu liberalizma, to je beseda, ktera je ves njegov evangelij. V narodo-gospodarskem obziru, to vam je dobro znano, je liberalizem vso državno družbo na same mervice zdrobil. Vse, kar je kdaj imelo podobo kake celote, naj se je imenovala „zunft“ ali korporacija, vse je moralo v same drobtince razpasti. Liberalizem je vse zavire spodnesel. Vsak človek zdaj dela po svoje, kakor mu drago. — Kaj pa je tega nasledek? Nekoliko malo posameznikov se je vzdignilo na bogatinske višave, večina ljudstva pa je padla kakor soderga v beraške nižave. Kam da nas je načelo posamezne prostosti v narodogospodarskem obziru pripeljalo, vam ne bodem obsirno razlagal, le to vam rečem: Berite časnike poslednjega časa in bote vidili, kako slabe nasledke je to načelo rodilo. Take namreč, da posamezniki današnji zopet premišlujejo, kako bi se v novo združili, da bi jih prebogati posamezniki popolnoma ne za-terli. In to je socijalno ali društveno vprašanje.

Zdaj smo na razpotju. Ena mora biti. Ali nazaj k redu, ki državno družbo tudi v narodogospodarskem obziru varuje, ali pa naprej v žrelo socijalizma. To je vprašanje, na katero bo treba v kratkem odgovor dati.

V političnem obziru je tako imenovan novošegni liberalizem za glavno načelo tudi prostost posameznih ljudi postavil. Pa le speljite ta nauk nasledno v djanje in bote vidili, kam vas bo pripeljal.

Kam se po ti poti pride, nas zgodovina uči. Po ti poti pridemo do vstave od 31. svečana, ktera se s sablo piše, in zna se zgoditi, da bo marsikdo, ki zdaj na svoji zastavi nosi besede: „Neomejena prostost posameznikov,“ na kolena padel ter proti nebesom klical, da bi rešitelj človeške družbe od kod prišel in z veseljem mu bo roke poljuboval, če se mu tudi v po-

dobi Napoleona prikaže. Načelo individualne prostosti je torej pravi prostosti nevarno. Ako se to načelo nasledno dožene, prostost umerje ali pod težo absolutizma, pa tudi tako imenovana zborna večina jo lahko pojé, in poslednje je bolj nevarno kakor prvo, ker take večine nimajo nobene vesti, kar se pa absolutnem vladarjem vendar ne more reči.

Kar zadene verske in cerkvene reči, imate liberalci ravno to načelo. Vaše geslo je: „Človek mora biti prost vsake nadzemeljske veljave!“ To je tudi prostost posameznika. Da bi to načelo moglo djanje postati, se je moralo svetu natveziti, da so vse vere enake. Kam pa mora to načelo po svoji naravi in po skušnjah peljati?

Glejte, kakor je nemogoče, da bi se svitloba in temota kdaj posestrile in bi ob enem bile, ravno taka je tudi z nasprotnimi verskimi resnicami. — Ena mora biti, ali naprej v nočno temoto, ali nazaj k svetli luči belega dne!

Kakor malo se more terditi: *Plus* ena in *minus* ena, je vse eno, ravno toliko se morejo pobratiti nasprotni verske reči. Zmota se mora resnici vdati, ali pa se resnica v zmoto zgubi. To pa se ne more zgoditi brez hudega boja, če se enakost vér še tako slovesno svetu naznanja.

Naši liberalci so to tudi čutili, in zato so iznašli novo podobo vere, v kateri se morajo vse verske razkolstva in nasprotstva vtopiti, in to je novoavstrijsko načelo. To je tako imenovana vera splošne človeške ljubezni, tolerancije, ki jo imajo ti gospodje pogosto v ustih in jo tirjajo tudi od nas.

Kdor bi se samo tega splošnega nauka prijel, bo z njim v svoji veri vse resnice zaterl, ki ga ločijo od drugih vér, in to bi bila strašna krivovera. Kdaj se je veri vera nasproti postavljala, zdaj pa je to drugač, zdaj se terdi: „V neveri je ravno prava vera.“ Na novošegni veri tako imenovane splošne človeške ljubezni je pa ravno to, kar sem pred rekel, silo nevarno. Take načela pa se le zato razglasujejo, da bi se to, kar je nemogoče, neumnemu svetu mogoče zdelo.

Vero, katero sem ravno popisal, je navada tudi vero po načelih leta 1789 imenovati. Kakošni so bili politički in narodnogospodarski nasledki po naukih leta 1789, vam ne bom razlagal, so tako vsakemu znani. Le vero osnovano po tih načelih hočemo omeniti. Govori se in pravi: Vera po načelih leta 1789 je v svetosti vesti, pa take vesti, ki se ne veže ne na božjo ne na cerkveno veljavo, ampak je sama svoj gospod.

Zdaj pa vas prašam, moja gospoda, ali je mogoče da bi na podlagi tacihi načel — upam da jih vi (levičarji) za svoje ne spoznate, novošegni liberalizem jih pa gotovo poterdi —, prašam, ali je mogoče na podlagi tacihi načel skleniti mir s tistim, ki veruje v izvirni greh, v potrebo gnade božje, v odrešenje človeško? Jest pravim, da ne.

Ker se pa zdaj staro stalo avstrijskega cesarstva — po Bogu razodeta vera — iz ljubezni do prostosti zamuja in se v novo poslopje avstrijske deržave na stalo nevere in indiferentizma zida, bote lahko razumeli, da to, kar žuga stalo kakega poslopja podreti, žuga tudi poslopju samemu pogin. Po teh načelih ne more drugač biti, kakor da mora boj nastati zoper katoliško cerkev, pa ne samo zoper njo, ampak tudi zoper protestantovstvo in judovstvo, katero še svojo vero terdi. — Zakaj mora boj nastati? — Zato, ker se misli novo avstrijsko postavodajstvo na načelo verske nemarčnosti nasloniti, katoliška vera pa je razodeta, in je tako samo na sebi na indeferentizmu opertemu postavodajstvu nasproti. Zato je pa tudi naravno, da so dandanašnji sanzafedisti — brezverci — veliki domoljubi,

sanzafedisti — svetoverci, — to je tisti, ki so svoji sveti veri še zvesti, so pa sovražniki te nove sisteme, če tudi besedice ne čerhnejo.

Zdaj vam je pa razodeta skrivnost, zakaj se dandanašnji ravno po Bogu razodeta vera katoliške cerkve povsod sovražno napada, zakaj se ravno katoliško duhovstvo, ki pred svetom katoliško cerkev zastopa, skoraj bi rekel, pred vsim liberalnim svetom zasramuje.

Zdaj pa veste skrivnost, zakaj se katoliška cerkev in njena duhovščina nesramno napada. Slabih, slabostim podverženih ljudi se nikjer ne manjka, to je resnica, ki je nihče ne bo overgel, in takih je gotovo tudi pri drugovercih dovolj. Toda, če je kaki katoliški duhoven storil kaj slabega, se hitro z velikim zvonom razglasi, če je pa služabnik kake druge vere kaj napčnega storil, se vse pokrije s plajšem ljubezni. — (Konec nastl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Vezilo k 70. letnemu rojstnemu godu.)

Ena izmed prav blazih zvéz pri olikanih narodih je zveza med učenci in učeniki, med višjimi in podložnimi, kjer jih res prava ljubezen veže. Če je bolj blago serce, z večji ljubeznijo in hvaležnostjo se spominja poznejše leta svojih nekdanjih vikših in učencikov, kateri niso bili suhoparni in železni rabotniki, temuč so res z gorkim sercem kipeli za mladino in njeno časno in večno srečo. Maloktera reč nam je tako globoko v spomin in čutilo vtisnjena ostala, kakor neko pismo ranjcega sošolca misijonarja Lor. Lavtizarja iz Amerike, v katerem je ta preblaga duša razodevala svojo gorko ljubezen in hvaležnost do nekdanjih učencikov, in dobro nam je v spominu, da eden bogoslovskih gospodov, najberže tudi njih več je bilo prav po imenu zaznamnjanih v pismu.

Prizanesi, ljubi bravec, ta vvod, o priliki, ko želimo tudi veselo zadevo enega naših nekdanjih predrazih vikših naznaniti, ktera bo gotovo mnoge razveselila, ker vsi ljubijo in spoštujejo prečastito osebo, katero to zadeva.

Naš nekdanji semeniški vodja prečast. gosp. korar Janez Kerst. Novak so po nastopu novega gospoda vodja — te dni prejeli od milostnega kneza in škofa Jerneja naslednje pismo, ki obsega ob kratkem Njih djanja in zasluge. Tako-le se glasi:

„Vi častitljivi gospod ste bili po 18letnem hvale vrednem delu v duhovskem pastirstvu l. 1840 povzdignjeni na baron Kodellovo korarstvo pri tukajšnji stolni cerkvi, kterege še zdaj imate kakor starašina tukajšnjega stolnega korarstva.

Ko baron-Kodellov kanonik ste po sklepu Njih c. kr. veličanstva 30. prosenca 1841 prevzeli šolsko nadgledništvo po škofii in s tem sklenjene opravila do l. 1851, tedaj skoz deset lét, in ste jih tako koristno in do polne zadovoljnosti todnih vradov oskerbovali, da Vam je pri odloženji te časti Njih c. kr. apost. veličanstvo z vis. sklepom 4. listop. 1851 previsoko zadovoljnost v oziru Vaše djavne in goreče službe v šolstvu naznaniti blagovolilo. Leta 1845 ste bili ob enem izvoljeni za vodja tukajšnjega škofijskega duhovskega semeniša, in potlej za vodja bogoslovskega učiliša in bili ste v ti službi prednik 22 lét, to je do l. 1867.

Ne le marljivo, neutrudeno in vestno ste spolnovali v tej časti sprejete dolžnosti, temuč bili ste v vsakem oziru duhovni oče škofijskih gojencev in klerikov.

Z veseljem so zaslišali mladi kleriki, da ste izvoljeni za njih vodja; o vsaki priliki so Vam skazovali občutke sinovskega zaupanja, vdane ljubezni in hvaležnosti, in le z žalostjo so zaslišali naznanilo, da se boste, častitljivi gospod, izmed njih ločili.

Ko ste tako v živem spominu v hvaležnih sercih

ljubljske duhovšine, ki je bila pod Vašim vodstvom, Vam tudi jaz z veseljem svojo polno zadovoljnost naznanim za Vaše neutrudeno prizadevanje za vsestranski blagor duhovstva, ki je bilo Vaši previdni skrbljivosti izročeno. Pristavim naj, da to priznanje je bilo le zato tako dolgo odlašano, ker sem želel Vam to djansko skazati, in ne bom opustil, kolikor bo mogoče, Vam razodevati skazovanja blagovoljnosti in popolnega priznanja Vašega službovanja v duhovščini, kakor Vam tudi že zdaj prav serčno vošim, da naj Vam Bog z večnim veseljem povračuje sad, ki ste ga obrodili v prid njegove sv. Cerkve.

Knezoškofijstvo v Ljubljani 15. vel. travna 1868.

Jernej I. r., škof.

V 4. listu tega leta je Danica naznanila pesem, s katero so č. ljubljanski gg. bogoslovci spodobno pozdravili svojega novo izvoljenega vodja vis. čast. gosp. Fr. Kramarja. Da se nekoliko zgodovine ponovi, naj danes povzamemo, da so bili pred 23 leti v pričo ranj. mil. škofa p. n. gospod Jan. K. Novak enako sprejeti od takratnih gg. bogoslovcev, katerih naj večji del je še živih. Poklonili so jim bili 16. velik. travna 1845 pri vmestovanji naslednji pozdrav:

Iskre

pri vmestjenji visokočastitljiviga gospoda korarja Jan. Kerst. Novaka v čast vodstva ljubljanske duhovščine po Njih prevzvišenosti premilostljivim gospodu gospodu Knezoškofu ljubljanske škofije Antonu Alojziju Wolfu, v znamenje ponižnega spoštovanja in dolžniga počenja od bogoslovcev c. k. učiliša v Ljubljani 16. vel. trav. 1845.

Vbogajte svoje predpostavljene in bodite jim podložni, zakaj oni čujejo, kakor taki, ki bojo za vaše duše odgovor dajali, de z veseljem to storé, in ne zdihovali: ker to bi vam ne koristilo. Hebr. 13, 17.

Srečne ovce in ovčice,
Ki Pastir jih modri vodi,
Pot svetosti in resnice
Vselej sam pred njimi hodi;

S čim Ti hoč'no vračevati
Vse dobrote neštevilne?
S čim se vredne skazovati
Za milosti preobilne?

Ki v nesreči in v sreči
Braní, ljubi jih enako,
Zanje breme tud nar večí
Je volján nositi vsako;

Eno nam je dopušeno,
To voljni smo vsi storiti:
„Tvojo voljo prečešeno
V Namestniku spoiniti.“

Ki mu vselej skerb je mila,
De b' ovčica se ljubljena
Mu iz čede ne zgubila,
Ne zašlâ nikolj nobena.

Sprejmi torej pod peróti,
Vredni Vodja! nas — krepósti,
Vodi nas po srečni poti
V previdni Svoj' modrosti.

V Tebi tac'ga, Knez! spoštuje
Množica hvaležna Tvoja; —
Take skerbna podaruje
Nam pastirje roka Tvoja.

H temu cela družba zbrana
Te pozdravi — svojga Očeta,
V sercu, v duhu biti vdana
Ravnoserčno Ti obeta.

V britki žalosti po zgubi
Miloserčnega Skerbnika,
Nadomestit' ga obljudi
V Novim Milost prevelika

Vodi nas k studenem luči,
Kjer se duh krepost' napaja,
Nas stezé iskati uči,
In željene ključe raja;

De poklicu svoj'mu vgodni
Stop'mo v Svétiga svetiše
Delat srečni in svobodni,
Kar Gospoda volja iše.

Tudi naslednje leta so razodevali bogoslovci očitno in posamno, kako so jim bili vdani vseskozi kakor svojemu skerbnemu Očetu. Pri slovesu pa so jim podali v spomin fotografijo svojo vsi skupaj — brez izločka. —

Ne moremo zamolčati o tej priliki, kako goreči so bili prečastiti gospod vodja za misijone, zlasti za srednjeafriškega: z ranj. dr. Knobleharjem, provikarijem v srednji Afriki, so bili v pismenem dogovoru, in veliko

dobrega so storili v korist zamurskih otrok, ki so bili nekaj let tukaj v odreji. —

Prav res veselo je, da so častitljivi gospod vodja dobili to vezilo k 70. rojstnemu godu, ki so ga obhajali 27. t. m., in svésti smo si, da govorimo iz serca in v imenu vseh gg. duhovnov, še zlasti kar jih je bilo kdaj pod njihovim vodstvom, ako ponovimo besede premil. škofa, da bi jim Bog s časnimi in večnimi blagostmi obilno poveril vse, kar koli so njim, in po njih v prid slovenskega naroda in v blagor sv. cerkve storili. Naj jim Bog živi še mnoge leta!

— 27. majnika. Prečast. g. misijonar Jan. Čebul se v pismu iz Lapoint-a 20. sušca 1868 preserčno zahvaljuje svojim dobrotnikom v Kranji, od katerih je prejel menjico za 109 ameriških dolarjev zlatá. — Naj o tej priliki tudi omenimo, da male darove v prid g. mis. Čebula, ki so bili Danici izročeni, smo oddajali nekaj g. Jan. Globočniku, g. mis. žlahtniku, nekaj v knezoškofijsko pisarnico, in še poprej tudi mil. gosp. generalvikariju (kteri poslednji so denar že poprej bili poslali g. misijonarju); g. Jan. Globočnik mu pošlje več zbrana skupaj. —

— Svitli cesar so darovali za novo cerkev v Premu 400 gl.

— Ljubljanska hranilnica naznanja, da 1. mal. serp. ne bode več dajala po 4 in pol, ampak le samo po 4 gl. obresti od stotine. —

— V kratkem bomo odpravili v Ameriko zaboj s čedno monštranco in nekaterimi drugimi cerkvenimi rečmi, kar je napravljeno za g. Pircov misijon iz denara neimenovanega dobrotnika na Gorenskem.

— Veliko je popraševanja, kdaj pride na svitlo poduk o bratovščini čistega spočetja (višnjevi škapulir), v katero je undan čast. g. o. Jan. Valjavec sprejel veliko ljudstva. Naj povemo, da je naznanilo izdelano, samo pregledano mora biti od prečast. škofijstva in potlej se bode precej natisnilo.

Iz Cerkelj. Večletna želja občeljubljenega g. Očeta fare cerkljanske se je letos spolnila, — spolnila se je njim v tolažbo v sivi starosti, faranom pa v korist in veliko veselje. — Cerkljanski fari je došla letos sreča sv. misijona. Leta in leta bo spominjal velečastni misijonski križ farane cerkljanske, kako veseli so bili dnevi od 18. do 30. aprila 1868. Sv. misijon v Cerkljah se smé prištevati naj lepšim, kar se jih je obhajalo v naši škofiji. Kolikor bolj se je ljudstvo sv. misijona že naprej veselilo ter s tim pokazalo, da je v njih sercih skerb za zveličanje živa in goreča, s toliko večjo gorečnostjo se je vdeležvalo te našim časom in okoliščinam toliko potrebne dušne dobrote. Ginjeni so bili č. gg. duhovni (kterim naj Bog obilno plačuje gorečnost, s katero so spovedovale duše k Jezusu vodili), ko so vidili toliko marljivost, s katero je vrelo ljudstvo k službi Božji in čakalo ure in ure pri spovednicah. Obhajanih je bilo v sv. misijonu čez 6000 ljudi. Bog daj, da bi bili vsi prejeli „zastavo večnega življenja! Krona sv. misijona pa je bil zadnji dan, ko so premilostni knezoškof sami počastili sv. misijon in so imeli sklepni govor. Kaj ginljivo je bilo viditi, kako so zbrani mno. žici veselja solze zaigrale v očeh, ko so naznanjali zvonovi med pridigo okoli poldneva, da se bližajo višji pastir, ki hočejo vdanim ovčicam podeliti sv. apostolski blagoslov; kaj ginljivo je bilo viditi, kako veselo je hitelo popoldne ljudstvo skup. se gnjetlo po drevji in po bližnjih kozolcih, da bi vidili svojega Višega pastirja, ko so šli v zalem sprevodu, spremljani od lepega števila duhovšine blagoslavljat veličastni misijonski križ, ki meri čez 8 sežnjev. Vse to je vesela priča, kako spoštuje pošteno slovensko ljudstvo namestnike Kristu-

sove in je verno vdano Njemu, ki je govoril: „Kdor vas posluša, mene posluša.“

Okoli petih popoldne je bil sv. misijon prav srečno dokončan in zadonela je zahvalna pesem: „Te Deum laudamus!“

Ni se čuditi, da zdaj ljudje ne morejo pozabiti svojih blagih dušnih dobrotnikov čč. oo. jezuitov. S toliko gorečnostjo so se trudili oznanovati zveličavne resnice sv. vere in tolikanji so hrepeneli vse dušice pridobiti Jezusu, da ta gorečnost sama naj lepše dokazuje, da nimajo zastoj imena Gospodovega. V Njegovem duhu in z Njegovo močjo delajo. Nehvaležni svet jim abotno očita: „Denarja nam dajte;“ njih želja v resnici pa je po zgledu svetega njih očeta Ignacija: „Duše nam dajte, vse drugo prideržite sebi!“ —

Slovesnost sv. misijona je prav posebno povzdigovalo izverstno petje, kakoršnega daleč okrog slišati ni; oskerbljuje in ravna ga verli naš učitelj, župan in posestnik g. And. Vavken. Med drugimi bo gotovo v blagem spominu ostala in resnobno donela ginljiva pesem, ki jo je g. Vavken z novim napevom krepko prepeval: „Misijonski zvon!“

Iz Maribora. A. — (Žalostno in veselo.) Po vseh časnikih gre zdaj glas od mladega duhovnika Gschweiter-ja iz sekovske škofije, ki je duhovsko službo odložil in k sanjačem tako imenovanega „nemškega katoličanstva“ prestopil. — Brali smo v „Gr. Volksbl.“ njegovo pismo do mil. knezoškofa, v katerem naznanja svoj odpad, in prepričali se vnovič, da je ta nesrečni ravno ob istem kamnu se spotaknil, ob katerim se jih je pred njim že toliko spotaknilo in — padlo. In kaj je ta spotikljaj? Ta-le, da ljudje, dostikrat celó izšolani, nimajo ne pravega, ne jasnega zapopadka o katoliški cerkvi. Ne mara vsi, ki so od nekdanj iz naročja sv. katol. cerkve v krivoverstvo ali razkolništvo (po krivem „staroverstvo“ imenovano) zabredli, niso prav ločili cerkve od njenih posamesnih udov, posebno pa od udov, opravljajočih duhovsko službo, ter so — po veliki zmoti — pogoške ovih cerkvi pripisovali in se tako neusmiljeno zmotili. — Ker je Gospod sam človeškim osebam, ne pa angelom ali kakim izrednim ljudem sveto službo v svoji cerkvi odkazal in zato zakrament posvečenja postavil, se pač čuditi ni, ako sem ter tje kateri teh posvečenih služabnikov ne dela v duhu in po namenu Kristusovem. Posvečenje podeli človeku oblast opravljati namesto Jezusa sveto službo v odrešenje duš, ne podá mu pa svetosti, za katero si mora duhovnik, kakor vsak kristijan, s pomočjo Božjo sam skrbeti; in blagor mu, ki to stori. Iz tega sledi, da je služba veljavna in verniki nič ne zgubijo, naj jim tudi nevredna oseba deli milosti Božje. — Pa to je nesreča velika in prava satanska zanjka, da se tako rado cerkvi pripisuje, ako se kateri namestnikov Kristusovih nevredno obnaša.

Tudi oni nesrečni Gschweiter se sklicuje na to, da so ga v bolezní njegovi predniki hudo in neusmiljeno imeli, kar ga je v nesrečnem sklepu popolnoma poterdilo. Težko, težko da bi to res bilo; pravi vzrok so le zmedeni zapopadki o cerkvi, sicer bi tudi ne govoril o ptuji (!) vladi rimski, ktere okove — češ — je zdaj otrešel (?); bi ne govoril prav po mavtarsko o „človeški ljubezni“ (Menschenliebe), ktero da je Gospod naš J. K. svojemu nauku kot temelj postavil. Podlaga in košenina vsega Kristusovega nauka in vseh čednost je vera, in še le iz prave vere se izcimlje prava kristijanska ljubezen, ki pa vse drugač dela, kakor kaže Gschweiter v svojem listu, v katerem prav neotesano dela s svojim škofom, kteremu je, še ni leto tega, vdanost in spoštovanje obljubil.

Milujemo iz serca milostljivega sekovskega knezo-

škofa, da morajo berž v začetku svojega višjega pastirstva te grenkosti si skusiti; pa tolaži nas, da jih Kristus tudi od te strani sebi vpodoblja, da jim je dal judeža najti. Upamo pa tudi, da se bo sijajno pokazalo, kako grozno se je nesrečnež opeknel, ako misli, da „bodo tudi njegovi duhovski bratje v kratkem po njegovem izgledu storili.“

Slovenecem pa še enkrat ponavljamo: Katoliška cerkev je sveta in božja, naj si ravno nekteri njeni udje sveti in pravični niso! „Gorje svetu zavolj pohujšanja. Sicer morajo tudi pohujšanja biti (ker je svet hudoben); vendar pa gorje človeku, po katerem se pohujšanje godi.“ (Mat. 18, 7.) —

Od 21. junija, praznika sv. Alojzija, bode se tukaj pri čč. oo. frančiškanih skoz 4 dni obhajala svečanost v slavo svetih mučencev japonskih, med kterimi jih je tudi nekoliko iz reda sv. Frančiška. Vsak dan bo pridiga s slovesno Božjo službo. Naj bi svečanost dremotne kristjane k pravemu kristj. življenju spodbudila!

Iz Gorice. Prevz. knez vikši škof goriški bodo letos birmali po gorah, t. j., po tominski in cirčniški dekaniji in sicer med 12. in 23. rožnikom.

Iz Gradca. — (Kerčmarji in kerčmarice po deželi, bodite pravični in priljudni!) — Mislim, da mi „Danica“ ne bode odrekla nekoliko prostora, ki čem v kratkem povedati, kako bi se morali kerčmarji in kerčmarice po deželi sploh obnašati. Pervi, bodite pravični! *) Pravičnost je lepa in preblaga lastnost, ki najdelj terpi in si veliko čast in dopadajenje pridobi, pri Bogu in pri ljudéh. Že iz bukev modrosti (10, 10—14) lahko povzamemo, kako je Bog pravične ljubil. Peljal je namreč pravičnega po ravnih potih, in mu je pokazal kraljestvo Božje, ter mu je dal spoznanje svetih; obogatil ga je v njegovem trudu, in je dopolnil njegove dela. Pri zvijači njegovih zopernikov mu je na strani stal in ga je obogatil, ubranil ga je pred sovražniki, in pred zalezovavci ga je obvaroval.

Bodite tedaj pravični, kerčmarji in kerčmarice, ne goljufujte popotnikov v nobeni reči, ker Bog naš Gospod bo enkrat povračevavec vsega tega, kakor smo si svoje blago ali krivično ali pošteno pridobili. — Drugič, bodite priljudni in prijazni. Mnogokrat slišimo popotnike z besedo in v pisanji tožiti, da so kerčmarji po deželi nepriljudni in neprijazni. Resnica je, tega sem se sam moral prepričati pred tremi leti. V neki kraj na Slovenskem pridši stopim ves lačen in žejin v gostilnico, kjer je bila tudi mesarija. Kerčmarica, ko da bi bila nora, po hiši razsaja in preklinja, ne da bi ji mar bilo poprašati, kaj da popotnik želi. Ko vidim, pri čem da je, poprašam jaz kerčmarico, če bi dobil kaj jesti in piti? „Tiho mi bodite s tem, sej nimam kajta vas pedinati!“ mi odgovori pol po nemško pol po slovensko ošabna kerčmarica. Kaj mi je bilo družega storiti, kakor se od te zarobljenke naprej podati in kje drugod si obeda iskati. Pri ti priči dojde drugi popotnik, in ker vidi, da se tukaj za gotovi denar nič ne dobi, jo urno naprej pobriše. Želimo torej, da bi se taci prigodb nikjer ne slišalo več, in naj bi kerčmarji vendar vedili, da je poštena, keršanska priljudnost pri gostariji potrebna reč. Sami si gostivniki največ škodujejo, če popotnikov prijazno ne sprejemajo. — (Pristaviti pa se mora tretjič, da bodite previdni pri ljudéh, ki jih ne poznate; ne pustite do tujcev nestanovitne mladine in ženskih poslov, ker ne veste, s kakimi ljudmi

*) Strašno gerdo, nesramno je, ko se sliši s kacega kraja, da gostivniki tujce ostudno žulijo in odirajo za denar. Verjemite, da to se vse in po vsem svetu zvê; kamor tujci pridejo, se govori: „tako-le dèrejo človeka v unem kraju!“ Prosimo, naj se to naznanilo razširi, kolikor je moč. Vr.

imate opraviti. Lahko si težek odgovor nakopljete in v mnoge zadrege pridete. Vr.) Z Bogom! Podzaverški.

Iz Briksna. Zl. — Tirolski kmetje, ki so šli undan v Rim kakor katoliško poslanstvo, so sv. Očetu prinesli iz Trienta in Briksna 50.000 fr. Petrovega denara. —

Dopis iz Dunaja, 24. majnika. — Danes je po dolgi bolezni v Hitzingu umerl zastran svojih naklepov zoper katoliško cerkev le predobro znani dr. Megerl ali Mühlfeld. — „Nova preša“ zdaj posebno levite bere poslanški zbornici, ker hoče ta 25% davka na kupone naložiti. Glejte, kako se je berdja spokorila! Kako je ta sirota nekdanj v zvezde kovala misel, da naj se konkordat razruši; nobene reči ni bilo, ktera bi bila ti enako vrednost imela. Kaj pa stara grešnica zdaj kliče v svoji obupnosti poslanški zbornici? To le pravi: Odpravite 10 konkordatov, naredite 100 liberalnih postav, pa vse to je nič in vaša veljava je preč, če 25% davka dovolite. Nepričakovano spoznanje!

Naj še naznamim Slovencem, da gresta o binkoštnih praznikih naš verli grof Barbo in preslavni zagovarjavec katoličanov, tirolski poslanec Greuter na Kranjsko, in sicer najpred na Dolensko v Rakovnik, na binkoštni ponedeljek pa v postojnsko jamo in nazaj gredé v Ljubljano.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

(Kako „šarmant“ je novi liberalizem.) Znano je že, kako silna lakota in bolezen je vdelaovala pretečeno zimo med Arabci na Algierskem. Katoliški škofje, duhovni, usmiljene sestre in drugi francoski verniki so rešili veliko otrok smerti in revšine, ki so bili brez očetov, brez mater, brez svojcev in brez vsake pomoči, in izreajo jih keršansko po posebnih hišah. S tem pa veliki poglavar Mak-Mahon ni bil zadovoljen, ker je terdil, da je to zoper vestno svobodo, ter je menil, nadškof naj otroke nazaj med Arabce pošlje. Dečki, deklički tedaj, ki so pri življenju ohranjeni, očejeni, naj se brez staršev, brez brambe, brez pomoči žertvujejo živinskim strastim njih sovercev! Judje na Dunaju so strašno hudi v svojih časnikih zavoljo tega in nadškofa gerdo psujejo. Starka „Presse“ je undan — omenja je „sultanov liberalizem“ in nadškofovo izrejo otrok — turkom blagore delila: „Die glücklichen Türken!“ Ali ne bomo raji rekli: „die glücklichen Oesterreicher — presrečni Avstrijani, ki imamo take „kulturträgerice!“ — Poglejmo pa naprej, kaj se je godilo. Mak-Mahon je pisal vojnemu ministru Nielu, kateri je njegovo djanje pterdil, in algierski glasnik je naznanil Nielovo pisanje ter pristavil, da cesar svojih misel o „vestni svobodi“ ni nič spremenil. Viksi škof Lavigerie pa se podá v Pariz, in ondi najde od enajst francoskih škofov in nadškofov pisma, ki so popolnoma enih misel z njegovim obnašanjem in so pripravljeni njegovo reč braniti kakor svojo lastno. Pogumni nadškof je s sporeko z Mak-Mahonom vred brez prizanašanja razodel vse grehe francoske vlade na Algierskem ter vladi in vsakemu povedal, da djanje francoske vojne skoz 38 lét na Algierskem je bilo plén in grabljenje. Napoleon je sedaj smern, ker je nadškof to sporeko razkril, in govori se, da Mak-Mahon bo od ondod poklican.

Iz Niederda-fa pišejo „Tiroler Stimmen“, da je Boštijan Fauster v Toblah-u volil 2000 gl. v prid tistih bolnih duhovnov domače škofije, ki pridejo v toplice v Maistatt zdraviti se. Taki duhoven dobiva skoz 14 dni po 1 gl. na dan, ako ondi mašuje in zvečer pri rožnem vencu saj blagoslov dá; mašuje pa na lastni namen; ako bi tega ne mogel, dobi nekoliko manj. Rekel je dobrotni vstanovnik: „Velikrat sem vidil ubozih bolnih duhovnov, ki so jim bile toplice potrebne; toda njih

prihodki jim tega niso dopustili; torej sem štel v dobro delo, ako se jim s to podporo doseže, da morejo v duhovskem pastirstvu nadalje delati. Duhovnov je zdaj potreba. Zraven tega naj pa tudi toplicarji imajo korist iz tega. Jest sam sem bil velikrat v toplicah, ker veliko bolezni sem vžil, in vem, koliko raji človek terpi in v toplicah ostane, ako zamore vsak dan pri sv. maši biti.“

Iz Prage. Ni kmali svet vidil tolikih slovesnost in toliko slovenskega naroda skupaj, kakor v god sv. Jana Nepomuka, 16. majnika. Pokladanje podstavnega kamna za novo kazališe je bilo to pot še več naroda skupaj spravilo. Celo uro je terpel slovesni hod na odmenjeni prostor. Ondi so spominsko pismo za vklad podpisovali in potem se je pelo. Sladkovski je imel slovesni govor, ki je govoril o stiskanji češkega naroda in razodel upanje na boljše čase. Zahvalil je kralja, mestne zastopnike itd. za pospeševanje tega dela; povzdigoval pomen kazališa za narod in h koncu klical „slavo“ Husu in Žižku. Palacki, Rieger, Klavdi, gr. Klam-Martinic id. so s kladvom terknili na vkladni kamen. Duhovstvo se ni slovesnosti vdeležilo. Radovedni smo bili že naprej, kako se bo neki ta reč snovala brez kacega cerkvenega momenta, kterege je Palacki iskal nekako posnemati s svojimi, bi djal, svečeniškimi besedami: „Bog blagoslovi zidavo tega hrama, v katerem se ima češkemu narodu ven no ven pred oči staviti vsaktera npravna resnica in lepota.“ Odkritoserčno moramo reči, da brez cerkvenega blagoslova tudi naj več in naj lepši slovesnosti nimajo pravega pomena, nimajo svetega pečata. Častitljivo je, toliko enokervnih bratov od vsih strani skupaj viditi; vender vsih 300.000 pričujočih s tolikimi zastavami in nezmernim dragim kinčem in bogastvom ne more nadomestiti blaženega vtisa, ki ga en sam duhoven s cerkveno molitvijo stori, in kjer te ni, se nekaj pogrša, ko bi se še toliko nadomestovalo.

Se vé, da pri taci okolišinah cerkev ne more blizo, ko se preslavljata Hus in Žižka. Upajmo, da slava je veljala narodnosti, in ne verskim zmotam. Zato se ne čudimo, zakaj nismo brali, da bi od naroda sicer ljubljni kardinal bil postavljaj vkladni kamen. —

Dunaj, 26. vel. trav. Ta dan je dr. Mühlfeld, oče znanega „religionsedikta“ ležal na mertvaškem odru, — in ravno ta dan je dunajski vradni časnik naznanil pterjenje tréh novih vérskih postav, kar so nam ravnokar časniki prinesli. — „Kikeriki“ je neki za ravno ta dan svojim „blagočutnim prijatom prinesel prav gerdo pokvečenih podob katol. duhovnov. Tacega smo že vajeni in ravno zdaj se nam prav prileže! —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofli. Čast. g. Ant. Kraševic, fajm. na Trati, se podá v pokoj; in duhovnija je razpisana 26. t. m. — Umerl je 13. t. m. g. J. Možina, fajm. v Javorjah (ki so razpis. 22. t. m.) R. I. P. —

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. J. Križaj, fajm. v Starem tergu, 13 gl. v dvajseticah. — Miha, hlapec v Ljubljani, 2 gl. v sr., prosi za blagoslov za srečno zadnjo uro za-se in za svojo bolno mater. — Iz Kovrata šmaren terdnjak za 2 gl. st. d. s pristavkom: „Bog blagoslovi mene in mojo družino, ter nam daj srečno zadnjo uro!“ — Več oséb 2 gl. 50 kr. s prošnjo blagosl. „za stanovitnost v sv. veri, ko se tako gerdo plete, in za duše v vicah.“

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. B.: O „vel. č.“ k večemu kaj ob kratkem. — G. J. K.—r pri sv. D.: Reč je že močno znana; menimo, da je to bolje opustiti. — G. P. na D.: Posebno vstreženo. — Dan. poslana. — G. K. na D.: Blagovolite omenjeno poslati. — G. J. Tr. v Wab.: Pismo do Vas odpravljeno 22. maj. — G. R. Dobro! —